

Eerste hulp bij rietenstress

Een handleiding voor de handige hoboïst

Noor van de Wetering

Inleiding

Iedere hoboïst heeft zijn eigen klankideaal, embouchure en instrument.

Het kan daardoor voorkomen dat het riet dat je hebt ontvangen niet helemaal naar je zin is.

Dit kan met veel verschillende factoren te maken hebben:

- het riet kan te zwaar of juist te licht aanvoelen.
- het riet of de stiftlengte passen niet goed bij de hobo die je hebt.
- het riet past niet bij jouw embouchure.

Om te voorkomen dat je rieten meteen na bestelling weg kunt gooien omdat ze voor jou niet lekker spelen, heb ik een kleine handleiding geschreven. Met deze tips kun je proberen om je riet zelf aan te passen.

Lees eerst de handleiding in zijn geheel door en ga dan aan de hand van de vragen op onderzoek uit; wat is er volgens jou mis met het riet?

NB: Deze handleiding geeft geen garantie op een beter speelbaar riet, maar geeft wat handreikingen voor de handige hoboïst.

Benodigdheden

Voor het bewerken van rieten heb je niet veel gereedschap nodig. Het is wel belangrijk dat je het juiste gereedschap in huis haalt.

Je hebt nodig:

- Een plakje of een dun plectrum waarmee je je riet open kunt houden. Zonder dit kun je niet aan de slag en zal het riet snel barsten.
- Een rietenmes, rietenvijltje en bij uiterste nood een schuurpapiertje (niet de beste methode).

Deze materialen kun je bestellen bij hoboateliërs (of online bij Kreedo of oboeshop), zij kunnen je ook adviseren.

Hoofdregels bij het aanpassen van het riet

- Een riet moet altijd ingespeeld worden. Neem eerst de moeite om er een aantal keer kort op te spelen en te wennen voordat je naar gereedschap grijpt.
- Ga HEEL VEEL kijken! Vergelijk het riet met een ander riet dat lekker speelt, Misschien zie je dat bepaalde stukken dikker eruit zien (de kleur is dan vaak ook iets geliger). Deze stukken ga je dunner maken.
- Werk niet te snel, maar test het rietje elke keer. Kleine veranderingen kunnen soms al een groot effect hebben.
- Schraap niet teveel weg in het midden. Daar zit de kern van het riet, als je dit weghaalt, kan het riet slap en wiebelig worden.
- Vijl, schraap of schuur van de onderkant van het riet naar de bovenkant en niet heen en weer. Door op deze manier te vijlen krijg je het minste rafels aan je riet en blijft je riet langer goed.
- Hoe langer de tip, hoe scheller het riet. Je haalt de kern uit het riet.
- Hoe dunner het riet, hoe scheller het riet. NB: maar een riet kan ook schel en hoog klinken doordat het nog te dik is.
- Geef feedback! Hoe meer ik weet over je voorkeuren, hoe nauwkeuriger ik daarop kan proberen aan te sluiten!

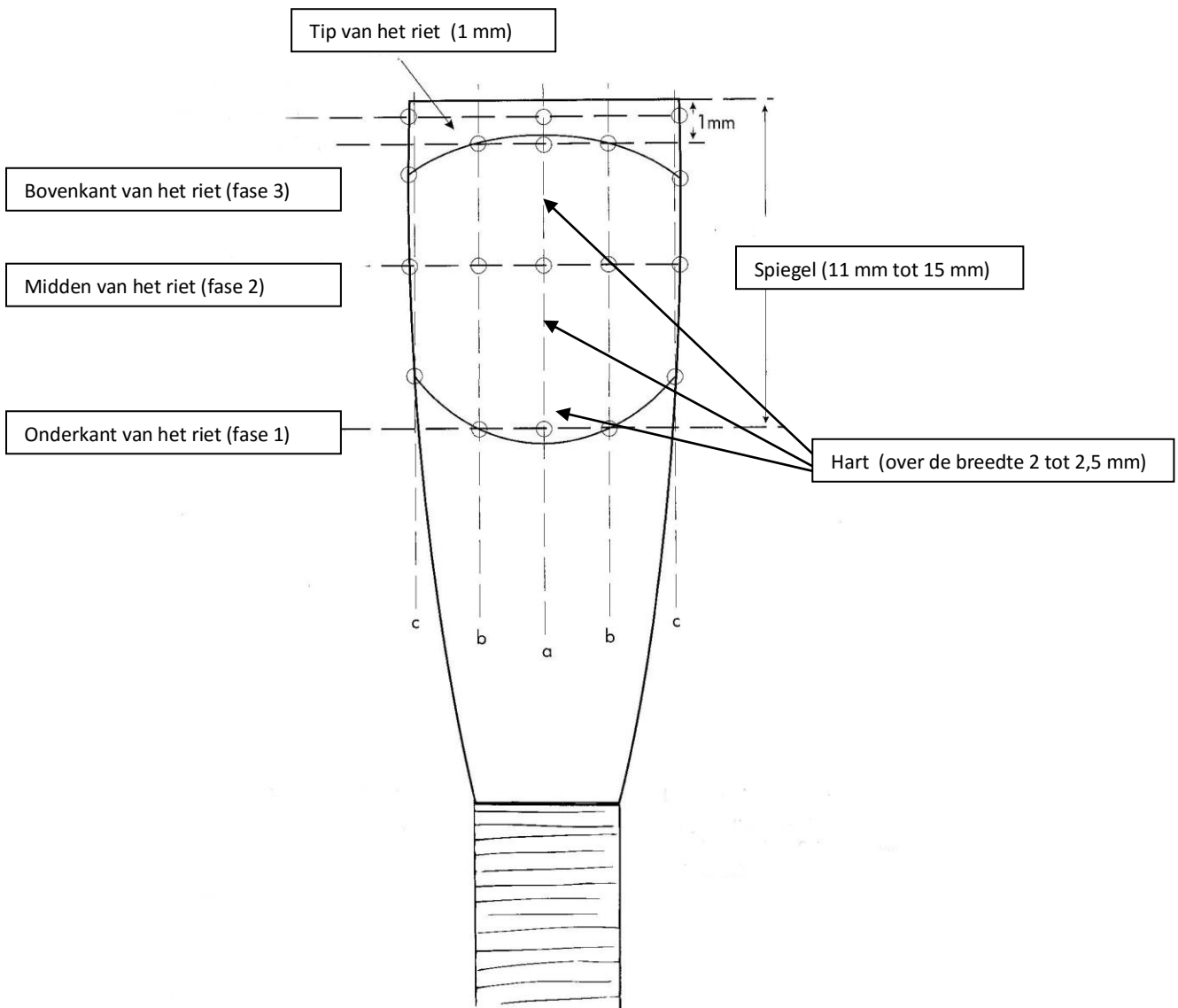
Vorbereiding

Voor je aan het riet gaat werken, zet je het altijd een paar minuten in het water. Zo wordt het hout soepel en is de kans op barsten kleiner. Zet het ook weer niet te lang in het water. Riet zuigt zich vol. Als het riet te nat is, kun je niet goed zien wat je doet.

Opbouw van het riet

Rieten zijn opgedeeld in verschillende gedeeltes. Die verschillende gebieden noemen we de zijkanten, het hart, de onderkant en de tip.

Op de tekening hieronder kun je zien waar die verschillende gedeeltes zitten.

Techniek met het rietenmes

Met je mes kan je het rietje dunner maken. Dit doe je door een rollende beweging te maken met pols. Zo 'rol' je het mes van de onderkant naar de bovenkant van het rietje.

Werk gelijkmatig van de ene zijkant naar de andere zijkant toe.

Bij het maken van rieten is het belangrijk om zo gelijkmatig mogelijk te werken, zodat de voor en achterkant van het riet er hetzelfde uitzien en er geen deuken in het riet zitten.

Als beide kanten zo gelijk mogelijk zijn, is de kans op een stabiel, goed rietje het grootst

Tip: Hou je mes altijd goed scherp, een scherp mes is de investering waard.

Botte rietenmessen kun je laten slijpen door een professionele slijper of zelf op een wetsteen. Bekijk hiervoor het filmpje op youtube:

Techniek met het rietenvijltje

Je kunt ook rieten met een speciale rietenvijl dunner maken. Dit doe je door de punt van het vijltje op het riet te leggen en naar voor te 'vegen' zonder al te veel druk te zetten. Probeer alleen met de punt te werken en zoveel mogelijk alleen de plekken die je dunner wilt maken te raken.

Het nadeel van een vijl is dat je hiermee veel minder secuur kunt werken dan met een goed scherp mes.

Aan de slag

Als het riet niet goed bevalt, kunnen er meer dingen aan de hand zijn.

Je kunt dan de volgende vragen stellen:

Staat het riet te ver open?

Sommige rieten zijn van hout met veel weerstand gemaakt en staan dan erg open. Probeer het riet 5 minuten in het water te zetten en daarna wat dicht te knijpen.

Het weer heeft vaak ook een grote invloed op hoe open of hoe dicht rieten staan. Als je in de herfst of winter een riet besteld, is het dan ook raadzaam om dit riet eerst even een dag of twee te laten rusten, dan 5 minuten in lauw water te weken en een beetje dicht te knijpen aan de basis.

Spreken alleen de lage noten niet goed aan maar de rest wel?

Het riet is nog iets te dik aan de onderkant. Je kunt met je mes voorzichtig een klein beetje wegschrapen aan de onderkant van de spiegel. Dit doe je tussen het midden en de zijkanten.

Is het moeilijk om geluid uit het riet te krijgen en 'ruist' het riet?

Je kunt beginnen met het dunner maken van de tip. Dat is het voorste millimeter van je riet. Deze kun je voorzichtig met een scherp rietenmes wat dunner maken. Dit doe je met zo min mogelijk druk, probeer met je mes over het riet heen te 'vegen'. De tip is het dunste gedeelte van je riet en daarom ook het meest kwetsbaar.

Spreken de lage noten goed aan?

Als het riet tijdens het spelen wel goed is bij hoge noten, maar moeilijk aanspreekt bij lage noten, is de onderkant vaak nog te dik. Haal voorzichtig een beetje hout weg aan de onderkant, tussen het hart en de zijkant.

Sluit het riet wel?

Hou de onderkant dan de stift dicht met je vinger en zuig het riet vacuüm. Als het riet krachtig

open 'plopt', dan sluit het goed.

Als de bladen van het riet niet helemaal goed op elkaar liggen, kan er lucht tussen de zijkanten uit lekken tijdens het spelen. Dit is te verhelpen door een stukje plastic huishoudfolie om de onderkant van het riet te wikkelen.

Laat het folie niet te lang zitten, maar verwissel het vaak. Het riet kan niet goed drogen met het folie er omheen en kan na een tijdje gaan schimmelen.

Tip: Voor het luchtdicht maken van een lekkend riet kun je gewoon huishoudfolie gebruiken. Zaag hiervoor een klein rolletje af van een grote rol.

Heeft het riet een scherpe klank?

Dan is de voorkant wellicht wat te dun. Meet het riet na; de lengte van het hout moet ongeveer 25 millimeter lang zijn. Als het langer is, kun je er met je mes gewoon een stukje vanaf kappen zonder dat het een negatieve invloed heeft op de stemming. Meestal werkt een rietje van 24 mm ook nog wel goed, maar dat is de stemming misschien wat hoog.

Wat ook kan werken, is de bovenkant van het riet een paar keer over een schuurpapiertje te halen. Hiervoor lees je een schuurpapiertje op de tafel, zet je het riet met de opening aan de bovenkant erop en veeg je er een paar keer mee naar links of rechts (niet heen en weer).

Ruist het riet en zakken de hoge noten omlaag?

Als dit zo is, heeft het riet teveel hart. Haal een klein beetje weg aan de voorkant van het hart,

bij de tip en probeer het nog eens. Als dit niet genoeg werkt kun je een klein beetje hout weghalen uit het midden van het hart.

Zakken de middel G en de middel C omlaag?

Er kunnen meerdere dingen aan de hand zijn. Of het riet steekt te ver uit je hobo en gaat daardoor zwabberen. De middel- G en C zakken hierdoor als eerste omlaag.

Wat ook mogelijk is, is dat je een rietje met een voor jouw hobo en embouchure te lange stift hebt besteld. Hiervoor zou je een stukje van de onderkant van de stift voor kunnen afzagen. Bij 47 mm ga je naar 45 mm, bij 45 mm ga je naar 43/42 mm.

Heeft het riet een doffe klank en is het zwaar?

Als dit zo is, heeft het riet teveel hart. Haal een klein beetje weg aan de voorkant van het hart,

bij de tip en probeer het nog eens. Als dit niet genoeg werkt kun je een klein beetje hout weghalen uit het midden van het hart.

Om het rietje zo gelijkmatig mogelijk dunner te maken, kun je het beste in drie fases werken;

1^e fase: vanaf het halve maantje,

2^e fase: 3 millimeter boven het halve maantje,

3^e fase: nog iets daarboven.

Het is bij het aanpassen van het riet belangrijk dat je niet te veel weghaalt uit het hart.

Hoe meer je daar weg haalt, hoe slapper het riet zal worden en hoe scherper de klank wordt.

Probeer altijd je hand ontspannen te houden. Hoe krampachtiger je werkt, hoe slechter het resultaat vaak is.